

Lesson 6

Apu' Adam duk Sitti Hawa duk likus si lahat Eden

Panagna'an 2

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan “*Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan*”.

La'uste bi ne paghapalten bi sabab me' mapalabey si tagna' dunya. Si lesson ellew inin takaleta bi sabab **Apu' Adam duk Sitti Hawa** duk sabab tagna' siye si dunya.

Bakas tabatsate ne dem Kitab Tawrat, pa'inne: “*Dem ennem ellew du pamapanjari Tuhanin langit duk dunyahin, tahikin duk kēmon bayu'-bayu'an diyalemnen.*” (Paglappas 20:11) Bakas takaleta isab bang sa'ingge a'a tagna'in pinapanjari we' Tuhanin ellew ka'ennemnen. Papanjarine a'ahin tege **baran duk niyawa**. Hininang we' Tuhanin baran manusiya'in amban bulak ubus bu papihanne niyawa mangga' niya' tamanannen. Niyawa manusiya'in pinapanjari we' Tuhanin neppu iye. Hātinin we' pinapihan we' Tuhanin dem niyawa manusiya'in **pikilan** supaya makajari **kata'uhanne Tuhanin**. Urunganne isab manusiya'in **atey** supaya iye makajari **malasa si Tuhan**. Duk urunganne isab a'ahin **baya'** supaya a'ahin mene' bang mabaya' iye **kahagad si Tuhan** atawa ga'i.

Pag ubus pinapanjari we' Tuhanin a'a tagna'in niya' pe hinangne seddili behune pahali amban pagpapanjarianne kēmonin. Payamante ne ellew inin bang ine pe hinangnen. Pala'us ne kite dem Kitab Tawrat, jūd Panagna'an, kapitulu duwe. Batsate ayat pitu'. Pa'in Kitabin:

“Ngeddo' Tuhanin bulak bu kinemmel we' ne hinang baran manusiya'. Ubus tinihupan we' Tuhanin napas maka'ellumin pi diyalem ūng baran miya'an. Ubus nga'ellum ne manusiya' miya'an. Manjari inin, nanem Tuhanin likus jambangan tampal silangan la'i si lahat Eden. Ubus pinatenna' we' ne la'i a'a bakas hininangnen.” (Panagna'an 2:7,8)

Inakahan kite dem Kitab we' minemes we' Tuhanin likus jambangan hāp manamal para si a'a bakas pinapanjarinen. Inēnan likus jambangan

inin **Eden** bang petekka isab inēnan **likus Para'iso**. Niya' me' sinduwe tapikilde we' likus para si a'a tagna' inin la'i si surga'. Saguwa' inakahan kite dem Kitab we' likus inin tu'u du si dunya, si silangan, si lahat Eden, hatu pala'ihannen si antag lahat Iraq kuwe'itu iyan. Diyalem sulat me' Kanabihanin pa'il du si siye likus Para'iso si Eden matu'u si dunyahin duk Para'iso mala'i si surga'in, si pala'ihan Tuhanin.

Si me' ayat sōng binatsate inin, pa'in Kitabin:

“Pinatomo' we' Tuhanin la'i dem likus miya'an kēmon bayu'-bayu'an kayu, sasuku mahāp pinayamanin duk tege buwa' hāp kinakanin. Si tengnga' likus miya'an pinatomo' isab we' ne kayu mangurung umulin duk kayu pangata'u mahāp duk mala'atin. Niya' bohe' masse' likus miya'an, nelluy amban lahat Eden; ubus iyan pasape' manjari ampat bohe'....Pinatenna' we' Tuhanin a'ahin la'i si likus Eden miya'an, supaya iye maghinang si bulak duk tunggu'anne.”
(Panagna'an 2:9,10,15)

Na, takitete we' ngahinang Tuhanin lugal hāp manamal para si a'a tagna'in, si Apu' Adam, supaya iye patenna' la'i duk ga' niya' kulang si iye. Binettad iye we' Tuhanin diyalem likus mahāp miya'an, penno' we' kayu tege buwa' hāp pinayaman duk hāp kinakan. Si lugal inin **kēmon hāp hadja ga' niya' salla'ne duk mekesinna-sinna te'ed**. Takite ne we' Apu' Adam duk matane lugal miya'an asal mannisan; takalene ne duk teyengene helling manuk-manukin diyata' kayu asal malu'uy; duk ta'ukne ne duk ūngne bengngi me' sumpingin manyug dem likus miya'an. Pangurung inin kēmon we' Tuhanin pu si Apu' Adam supaya iye sinna. Tabatsate isab we' niya' **hinang mekesinna-sinna** dina'ak pu si Apu' Adam: dina'ak iye magtunggu' likus inin duk ga'i iye jumu'.

Iye mahāp manamalin si lahat Eden miya'an, pegge' kahaba' kohap bang ga'i ne panas ellewin **hap pī du Tuhanin hap likus miya'an** supaya siye mekepegbissā duk a'a bakas pinapanjarine manepu dinen. (Panagna'an 3:8) Ine jānnen hangkan Tuhanin pī mayaman Apu' Adam? Payamanne Apu' Adam pegge' **papanjari Tuhanin a'ahin supaya siye mekepagtuhut-tuhut**, sa bakas takaletе dehelluhin. Niyat Tuhanin we' iye duk manusiya'in magtuhut-tuhut, magbissā-bissā, magkeg siye magsumbaya' duk la'i siye magsumbaya' salama-lama, maguyun pikilanden duk dem ateyden. Awe', mabaya' Tuhanin we' manusiya'in pesōng ellewin pesōng isab pagsulut-sulutden duk Tuhanin salama-lama.

Manjari, niya' pe subey tasabutte sabab likus miya'an, iye lugal pamapīhan a'a tagna'in we' Tuhanin. La'i si tengnga' likus miya'an, niya' duwe kayu pinatomo' we' Tuhanin, kayu importante manamal. Dembuwa'in inēnan *kayu mangurung umulin*, duk dembuwa'in inēnan *kayu pangata'u mahāp duk mala'atin*. Pinapī we' Tuhanin **kayu**

mangurung umulin si likus miya'an supaya ta'esseb Apu' Adam we' niyat Tuhanin magsumbaya' siye ellum salama-lama. Bang **kayu pangata'u mahāp duk mala'atin** pinapī we' Tuhanin si tengnga' likus miya'an panuleyanne Apu' Adam. Pakale ka'am si me' pina'in dem Kitabin: *“Sinessa'an we' Tuhanin a'ahin pa'inne, “Makajari kakannu kēmon bayu'an buwa' kayu dem likus inin. Saguwa', da'a te'ed kakanun buwa' kayu pangata'u mahāp duk mala'atin. Pegge' si ellew pamangannu buwa'ne miya'an iye ne ellew kamateynun.”* (Panagna'an 2:16,17)

Ine jānnen hangkan Tuhanin ga'i da'akne Apu' Adam mangan buwa' kayu pangata'u mahāp duk mala'atin? Kuriput ke Tuhanin? Duma'in! Ga'i iye kuriput. Iye mato'ohin, Tuhanin inēnan du isab iye *“Masayu'in”!* Inakahan Apu' Adam we' Tuhanin, pa'inne, *“Makajari kakannu kēmon bayu'an buwa' kayu ... luwal dembuwa'in ga'i.”* Hunit ke panganda'akan iyan? Ga'i iyan hunit. Pegge' hāp Tuhanin, urunganne pu Apu' Adam kēmon nesessita pemesinnane iye. Ga' du tapukanne amban iye ine-ine hāp. Saguwa' sinuleyan we' Tuhanin Apu' Adam supaya iye makajari magpakite we' malasa te'ed iye si Tuhan duk nuhut panganda'akannen. Pa'in Tuhanin dem Kitab: *“Bang a'ahin malasa si aku, bugtu' tuhutne me' panolo'kun. ...Saguwa' a'a mangga'i malasa si akuhin, ga'i du isab tuhutne me' pamanolo'kun.”* (Yahiya 14:23,24) Mabaya' Tuhanin nuleyan Apu' Adam bang malasa ke te'ed iye duk bang ine dem ateynen. Hangkan urunganne iye panganda'akan mura tinuhut inin. Duma'in Tuhanin magpapanjari robot. Pinapanjarinen a'a tege pikilan, atey duk ta'u mene' bang ine kabaya'annen, supaya iye makajari mene' malasa si Tuhan duk nuhut iye.

Ine bakas pa'in Tuhanin ma'umantag pusi Apu' Adamin bang iye mangan buwa' kayu mangga'i dina'ak kinakan si iyehin? Batsate balik dem Kitab. Pa'in Tuhanin: *“Da'a te'ed kakanun buwa' kayu pangata'u mahāp duk mala'atin. Pegge' si ellew pamangannu buwa'ne miya'an iye ne ellew kamateynun!”* Inakahan Apu' Adam andang bang ga'i tuhutne panganda'akan Tuhanin matey du iye. Kinalasahan we' Tuhanin a'a bakas pinapanjarinen; hangkan akahanne iye pinapasti', pa'inne: Adam, bang ga'i tuhutnu pina'inkun, matey kew pegge' iye diyalem sara'ku masutsihin *“sine-sine magduse”* (Ezekiel 18:20) subey matey.

Kaw niya' nilew magpa'in: **Ine dusehin?** Pa'in Kitabin: *“Bang magduse kite, langgalante ne sara' Tuhanin.”* (1 Yahiya 3:4) *“Kēmon hinangan la'at duse du.”* (1 Yahiya 5:17) *“Sasuku mangata'uhan mahāpin bu ga'i hinangne, magduse ne iye.”* (Yakub 4:17) Magduse kite bang hinangte *“di kabaya'anten”*. (Shi'ya 53:6) Magduse a'ahin bang niya' hinangne ine-ine ga'i maguyun duk kabaya'an Tuhanin. **Ine ma'umantag si a'ahin bang magduse tudju Tuhan?** Pa'in Lapal Tuhanin, *“Sine-sine magduse subey matey!”* (Ezekiel 18:20) Si ayat seddili pa'inne, *“tumbas si me' a'a*

magdusehin sudda matey siye.” (Roma 6:23) **Ine hāti kamateyin?** Niya' a'a tapikilde, bang matey a'ahin ubus ne hadja. Ga' ne. Ga' ne niya' kata'uhan a'a mamateyin. Saguwa' bang kite kahagad si me' Sinulat me' Nabihin, duma'in iyan hāti kamateyin. Kitab Masutsihin sinulat si bissā Hibrani; duk si bissā Hibrani hāti kamateyin **pasape'**. Hātinen bang niya' matey pasape' ne iye amban umul.

Pag pa'in Tuhanin pu Apu' Adam: “Bang kew mangan buwa' kayu pangata'u mahāp duk mala'atin bugtu' matey kew,” inin pina'inne te'edin: Bang kew mangan buwa' kayu bakas ga'i dina'akku kinakanin, ellew miya'an matey du kew. Hātinen: **pasape' kew amban Aku.** Bang ga'i tuhutnu panganda'akankun ga'i ne kite makajari magtuhut-tuhut. Aku sutsi ku, bu ga'i ku magawe' si ine-ine duse atawa bang niya' neyikutan aku. Patahala'ku Lucifer duk sawe'ne mala'ikatin pag magduse siye, duk patahala'te kew isab bang kew magduse. Inin du isab, bang kew mangan buwa' kayu mangga'i dina'akku kinakanin, ngabahi' du **barannun** duk ujudnen matey kew, hātinen: niyawanun tahala' amban barannu. Bu duma'in hadja iyan. Bang ga'i kew nuhut panganda'akankun duma'in hadja barannun matey, saguwa' **niyawanun** tapi si lugal pinapanjari para si Nakura' Seyitanin duk sawe'nen. Bu la'i kew pasape' amban aku salama-lama!

Manjari, si kēmon inin kitete we' **ka'ujudan dusehin tellu bayu'an pasape'annen, bu makatalew te'ed. Ka'issa', niyawanun pasape' amban Tuhan tu'u si dunya.** Hātinen, ga'i ne kew magtuhut duk Tuhan Masutsihin sabab duse diyalem ateynun. **Kaduwe,** niyawanun **pasape' amban barannun** ellew kamateynun. Hātinen, barannun matey duk niyawanun hinukum we' Tuhan. **Katellu, pasape' niyawanun duk barannun amban Tuhan salama-lama** la'i dem ebbut kuwe' luha lamew.

Ine ko' sinulat dem Lapal Tuhanin sabab kamateyin? **Kamateyin, bang pasape' kite amban Tuhan Po'on Umulin.** Dusehin iye mamasape' a'ahin amban Tuhan, amban po'on umulin. Sutsi Tuhanin duk ga'i iye makajari maguyun duk duse. A'ahin, bang magduse, **kuwe' pange kayu** iye sineppak bu ilakasan. Ine ma'umantagin bang pange kayuhin ga'i ne magsugpat duk po'onne? Pange sineppakin, ellum pe ke? Ga'i, matey ne! Dawennen duma'in isab magtawus lanes, saguwa' nagna' ne siye matey. Sa miya'an du isab, bang ga' pe teyima'nu lān minemes we' Tuhanin supaya dusehin makajari inampun. Hatu tapikilnu we' ellum kew, saguwa' pa'in Kitabin, si matahan Tuhan matey ne kew. Tabatsate dem Kitab, pa'inne, “*Kuwe' ka'am a'a matey sabab hinanganbi mala'atin duk me' dusehin.*” (Epesus 2:1) “*Hinanganbi mala'atin iye bakas mamasape' ka'am amban Tuhanin; sabab dusebin tapukanne luwenen amban ka'am.*” (Shi'ya 59:2) Kuwe' ka'am “*dalil pange seppak ilakasan duk ngalanes. Manjari tinipun me' pange inin bu ilakasan dem ebbut, ineggas.*” (Yahiya 15:6)

Bang pangehin ga'i ne magsugpat duk po'onne ga'i makajari magbuwa'. Sa miya'an du isab a'a magdusehin si Tuhan. Ga'i iye makajari ngahinang ine-ine mekesinna Tuhanin pegge' **ga'i iye magtuhut duk Tuhanin** – bu Tuhanin “Kayu Te'edin”, **iye Po'on umul te'edin**. Bang me' a'a magdusehin iye hadja matekka si iyehin hukuman Tuhan matewwa'in. Saguwa' dem Sulat me' Kanabihanin, inaka we' Tuhanin bang sa'ingge kite bi makajari kinimmatan bentel si matahanne duk sa'ingge kabugtu'ante we' inānan duseten. Iye hep hinapalte si me' lesson sinduwehin si programa inin.

Sōng ubus ne lesson inin, saguwa' batsate pe dahu' me' sinduwehin sinulat si kapitulu inin. Inakahan kite dem Kitab bang sa'ingge pinapanjari we' Tuhanin **dende tagna'in**. Pakale ka'am:

“Manjari, missā ne isab Tuhanin, pa'inne, ‘Ga'i hāp bang lellahin dendang-dendangan hadja. Hinanganku iye sawe'ne makatabangan iye.’ Manjari pinatuli we' Tuhanin lellahin pinaleddek te'ed. Sasangne matulihin, ineddo' we' Tuhanin dembuwa' payangnen ubus pinagtabu' balik we' ne bakas pamaluwasan payang miya'an. Payang bakas ineddo' Tuhanin amban baran lellahin hininang we' ne dambuwa' dende. Ubus bino'o we' ne dendehin pī si lellahin. Sambat lellahin, ‘Asal inin ne. Amban tolangku du tolangnen duk amban isiku du isinen. Subey iye inēnan ‘ishah’ (hātinen dende) pegge' ineddo' iye amban baran ‘ish’ (hātinen lella).’ Iye inin pu'unnen hangkan lellahin ambananne sa'i-samanen duk padambuwa' iye si andanen duk duwanganin magdambuwa' baran ne. Bisan lellahin duk andanen magkuwantang sali'-sali' ga'i siye iya.’” (Panagna'an 2:18,21-25)

Amban inin tasabutte we' bang a'ahin magella-anda amban kabaya'an Tuhanin. Pinapanjari we' Tuhanin dembuwa' lella duk dembuwa' dende supaya siye makajari maglasa-ilasa, magtuhut-tuhut kahaba' ellew duk manjari pamiliya duk sinna siye, ubus tapudji Tuhanin. Kinalasahan Apu' Adam we' Tuhanin duk kabaya'annen we' sinna te'ed iye, hangkan niya' pangurungne iye hāp manamal: **anda!** Mabaya' Tuhanin we' Apu' Adam ellegne andanen, duk paketo'ne iye duk kalasahanne iye kuwe' pangalasanen dinen. Pesōng pe duk mas importante pe, mabaya' Tuhanin we' lellahin duk andanen sinna magtuhut duk Tuhanin, we' kata'uhande iye, malasa si iye duk nuhut iye salama-lama. (Payamanun isab Epesus 5:21-33; 6:1-4)

Manjari, ubus ne hinang Tuhan magpapanjari kēmonin. Pa'in Kitabin:

“Ililing we' Tuhanin kēmon bakas hininangnen duk takitene we' asal hāp manamal. Manjari tekka sangemin duk pagta'abut salung jukup ennem ellew. Manjari jukup ne langitin duk dunyahin duk

kēmon ne me' bayu'-bayu'an diyalemnen. Kapitu' ellewnen padeheng ne Tuhanin magpapanjari hangkan pahali ne iye kapitu' ellewne miya'an. Pinahadje we' Tuhanin kapitu' ellew miya'an duk hininang we' ne ellew li'i pegge' iye miya'an ellew pahaline amban me' hinangne magpapanjari kēmonin.” (Panagna'an 1:31-2:3)

Ine jānnen hangkan Tuhanin pahali kapitu' ellewnen? Iye ke jānnen pegge' pekkeng iye? Duma'in, Tuhanin ga'i pekkeng! Pa'in Kitabin we' pahali Tuhanin pegge' **“ubus ne hininangnen!”** Kēmon asal hāp **manamal**. Hangkan Tuhanin padeheng magpapanjari kapitu' ellewnen. Iye isab jānnen hangkan niya' pitu' ellew diyalem de simana.

Na, taman inin ne dahu'. Hāp isab bakas pakale ka'am ellew inin. Bang amban kabaya'an Tuhanin, si programa balik, ayate isab sabab bang sa'ingge dusehin pa'asek dem dunya.....

Karayaw inurungan kata'u ka'am we' Tuhanin sasangbi mikil-mikil sabab bissā inin amban Lapalnen:

“Tumbas si me' a'a magdusehin sudda matey siye duk tapī siye si narka'. Saguwa' lasa-lasahan Tuhanin umul ga' niya' tamananne si surga'....!” (Roma 6:23a)

Wassalam